

V Ljubljani, v četrtek, dne 3. julija 1913.

Naročnina
za Avstroogrsko: 1/2 leta K 2.— 1/2 leta K 4.— celo leto K 8.—
za Nemčijo: " 3.— " 6.— " 12.—
ost. inozemstvo: " fr. 3.50 " fr. 7.— " fr. 14.—

Uredništvo in upravnništvo: Frančiškanska
ulica šte. 10.
Naročnina za Ameriko znaša celoletno 3 dolarje.

Oglasnina
za 6 krat deljeno petitno vrsto enkrat 20 vin. — Pri več-
kratnih objavah primeren popust.

Leto III.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Na naročila brez denarja se ne ozira.

Naročnina za dijake in vojake 6 kron.

Štev. 27.

Strašno grozodejstvo norca.

Učitelj Erik Schmidt je streljal v Bremenu na majhne učenke, ubil tri in jih 20 težko ranil.

DR. VELIMIR DEZELIČ:

V službi kalifa.

Zgodovinski roman iz časov hrvatske telesne straže v Španiji. Z dovoljenjem pisateljevim prevlel Starogorski.

— Otrok ali bedak, to je vse, kar mi odgovarja mogočni hadžib na moje vprašanje. Nisem se torej prevaril. Vse je resnica. Fatima je tu in ona je tvoja favorita.

— Bedak — vzklikne Wadha el Ameri — ali sem mar rekel, da ni?

Ali komaj je izrekel hadžib te besede, opazi, kako pograbi Strezinja za meč ter plane s strašnim zamahom na Wadha el Amerija.

Bil je strašen v tem hipu. Nastal je strašen trenutek, ali samo trenutek, zakaj Wadha el Ameri je z nenavadno mirnostjo in hladnostjo, ali z izredno urnostjo odbil udarec s svojim mečem, ki ga je izdrl, kakor blisk iz nožnice, a z drugi udarcem izbil meč iz Strezinjih rok. Nato pristopi k njemu in ga prime z železnimi pestmi.

— Rekel sem ti, da si v tem trenutku otrok in bedak. Rekel sem ti, da sem gledal v tvoji duši tvoje misli. Ali ti nisem rekel, da odložiš orožje? Ako bi me ubogal, bi ne stal sedaj pred obtožbo, da si hotel ubiti najmogočnejšega človeka v državi. Ali veš, da si zaigral svoje življenje.

Strezinja je za hip drhtel od srda vsled neuspelega napada. A sedaj se mu pojavi na licu kruta bolest.

— Kaj mi mar življenje. Vse si mi vzel, vzel si mi Fatimo, vzemi še življenje.

— Ali ti je tako malo do življenja? Ali nočeš več videti zelenih poljan in visokih gor domovine? Ali te glas mile matere ne kliče na cvetno obal Jadranskega morja?

— Ti si mi vzel vse, tudi spomin na domovino. Kaj mi je domovina brez Fatime, kaj mi mati brez Fatime! Kaj mi življenje! Vzami ga in poteptaj ga.

— To tudi storim, mladeč, ali prej še te poučim o nečem. Sedaj greš z mojimi vojaki.

Wadha el Ameri da znak in v sobo stopita dva vojaka.

— Odpeljita tega mladeč v samotni zapor, a pazita, da si ničesar ne stori.

— V zapor me pošiljaš, hadžib, ti me še nisi obsodil na smrt. Razumem, bojiš se Solimana, ker sem njegov poslanik. Čuvaj se tudi tega, da me sedaj zapiraš. Ali ne veš, da so osebe poslancev svete?

— Da, ali ne onih, ki so hoteli, da postanejo navadni ubijalci — odvrne Wadha el Ameri in mu obrne hrbet.

XXVIII.

Ko se je cela Kordova pripravljala, da čim svečaneje sprejme novega kalifa, so vsi hvalili modrost hadžiba Wadhe el Amerija, ki je brez prelivanja krvi predal Kordovo. Smatrali so to delo za veliko politično modrost.

Samo stari Hešam v svoji ječi je postal vedno bolj nestrpen. „Ta Hrvat mi nič prav ne ugaja. Kdo ve, če morda vendar ni moj sovražnik.“

To so bile misli Hešamove, ko mu je Wadha el Ameri rekel, da še ni prišel čas njegove svobode, zakaj še danes pride v Kordovo novi kalif Soliman.

— Zakaj si mu odprl vrata? Ali nisi dovolj močan? Na čelu svojih čet, bi me lahko osvobodil in me postavil na prestol mojih očetov.

— Ne — odvrnil je na to Wadha el Ameri — ker bi nastala strašna meščanska vojna in veliko prelivanje krvi. A ti postaneš kalif brez prelivanja krvi. Pusti me, to je moja stvar.

— Ali jaz ne morem več tukaj vzdržati. Poginem v tej strašni ječi. Obljubil si mi, da me osvobodiš, a ti tega nisi spolnil.

— Kar sem obljubil, to tudi izvršim. Ali sedaj še ni čas za to. Potrpi . . .

— Na te besede je pustil jezega Hešama, ki si ni znal pomoči. Vrgel se je v kot in zarinil od jeze nohte v zid.

Wadha el Ameri je odšel v svoje sobe. Kmalu na to da poklicati Abubekrovo starko, varhinjo Fatime.

Takoj, ko je prišla, vpraša:

— Ali je vse pripravljeno?

— Da.

— Tedaj mi jo pripelji sem.

Starka odide.

Wadha tlesne z rokami in ko se prikaže suženj Saib, vpraša:

— Ali si gotov, da se sliši v drugo sobo vsaka beseda, ki se tu glasno govori?

— Da. Prepričan sem se na lastna ušesa.

— Dobro. Tedaj izvrši tako, kakor sem ti rekel. In to takoj. Pazi, da bo vse v redu. Ne pozabi, da visi tvoje življenje na lasu, če se zgodi drugače, nego sem ukazal.

— Ne boj se gospodar. Jamčim ti s svojo glavo.

— Idi.

Hadžib stopi k oknu, ki je imel okvir iz belega marmora z izklesanimi arabeskami ter se naredil, kakor da se je globoko zamislil.

To je trajalo nekaj časa, ko je zaslišal, da je v desni sobi nekaj zarožljalo, kakor da so prišli vojščaki . . . Obrnil se je od okna.

— Dobro je! Saib je izvršil svoje. Ali kje je Fatima, revica?

Se je mislil, kar se na levi strani odprejo vrata in v sobo stopi starka, vodeča deklico . . . Bila je Fatima. Lepa, kakor zora, je gledala s svojimi velikimi očmi, kakor srna. Bila je oblečena v svilen obleko, vezano z zlatom.

— Gospodar — reče z nežnim glasom. — Klical si me.

— Da. In zakaj, takoj izveš . . . Ti starka, lahko greš.

Starka odide.

Wadha el Ameri se približa lepi deklici in reče glasno, da je zaorilo po sobi.

— Fatima, ti si lepa, kakor roža in srečen oni, kateremu zaduhtiš.

Ona vzdihne na te besede.

— Gospodar, moje telo drhti pri tvojih besedah. Mislila sem, da si me poklical, da mi nekaj poveš.

— Da povedati ti hočem — ali ne bodi tako nestrpna. Ali ti je tako malo do tega, da si v moji bližini? Ali mar komaj čakaš, da odideš? Ali še vedno misliš na onega nesrečnika, ki je prevaril tebe in mene . . .

Kakor ranjena levinja poskoči Fatima.

— Gospodar, kaj govoriš? Ne, ne, jaz nisem prav slišala. Da nas je prevaril. On. Kdo on?

— Ti še vedno ljubiš Strezinjo? — je bilo jasnejše vprašanje Wadhe el Amerija.

— Če ga ljubim, če ga še ljubim — vzklikne deklica in se prime za prsi. — Nikdar ga nisem ljubila silnejše, nikdar tako hrepenela za trenutkom, da ga vidim. Kakor išče žejen beduin po pustinji vode v oazi, tako želi moje srce, da ga najde. Moje misli, kakor golobi obletavajo kraj, kjer se nahaja. O povej mi, kje je . . .

— Rekel sem ti, da ljubiš nevrednega. Rekel sem ti, da je prevaril tebe in mene.

A ona zmaje z glavo in vzklikne:

— Ne, ne, kaj govoriš. On naju ni prevaril. To je grda laž. Povej, da ni več solnca, povej, da je požrl zemljo peklenski požar, povej, da midva nisva več živi bitji, nego prikazni z drugega sveta. Povej mi, da jaz nisem jaz, a da ti nisi ti, povej, kar te je volja, vse ti verjamem, ali da bi se izneveril Strezinja, tega ne verujem, ne, tega mi ne pravi. On je preveč plemenit in pošten.

Poskušala se je nasmejati, a oči so ji bile polne solz. Mislila je, da Wadha el Ameri spremeni svoje govorjenje. Ali zmede se še bolj, ko vidi njegovo resno lice. In ona se še zresni bolj, zakrili z rokami in vzklikne prestrašeno:

— Za Boga, gospodar! Ti nekaj veš, tebi je nekaj znano. Zaklinjam te, povej mi, kaj je?

— Ali tebe ta vest stare.

— In če je prišla iz globine pekla, prenesla jo bom mirno. Povej! Stati hočem trdno, kakor hrib in ne ganem se. Zgrizem si jezik, a bolesti ne bom kazala.

— Torej dobro! To, kar sem rekel je resnica.

— Da je Strezinja lopov — mu seže v besedo Fatima in oči ji zažare, kakor divji mački. — Kje so dokazi? Ali imaš dokaze?

— Dokazi so v mojih rokah in takoj ti jih povem. Sicer pa ne toguj preveč, zakaj priredim ti radost osvete.

— Osvete — vzdihne deklica — osvete, praviš.

— Tvoje oči bodo gledale krvavo glavo njegovo in tvoje roke se lahko prepričajo, da je truplo onega hladno, ki je užalil tebe in mene.

— Kaj govoriš — se prestraši deklica in na licu se ji pojavi strah. — Strezinja je mrtev?

Bil je to za njo strašen trenutek. Wadha el Ameri ni nalašč hotel, da ji takoj odgovori. Gledal jo je z nekako pazljivostjo. Nato reče:

— Ne! Še ni mrtev. Ali za nekaj časa pade njegova glava, mora, da bo vedel, kako je najina osveta popolna. On mora umreti, ker je njegova roka dvignila morilno orožje na me, hadžiba. Sedaj je v mojih rokah in na moj mig mu krvnik odseka glavo. In tako bo dokončano vse. Ali prej, nego umre želim, da opazi, kako si ti srečna. Ustne se mu morajo peniti od srda, ko te bo videl v sreči.

Strašni moj gospodar, kaj misliš storiti.

Wadha el Ameri pogladi svojo brado in reče:

— Osrečiti te hočem . . .

— Osrečiti — zmaje Fatima z glavo. — Ti se mi rogaš. Kako me osrečiš, ko sem prevarana, zapuščena, ko bom oplakovala kot deklica-vdovica onega, katerega sem ljubila bolj nego svoje življenje.

— Ali vendar te želim osrečiti. Nisi ti edina na svetu, ki je bila prevarana. Mnogo deklic plaka, ali čas jim zaceli rane in tudi ti pozabiš to malenkost in krasno življenje zasije tvoji mladi duši.

— Nikdar — odvrne ona. — Moja sreča je umrla za vedno.

(Dalje prih.)

MILAN PUGELJ:

Pri šefu.

Šef piše.

Njegova soba ima dve okne in skozi obe sije spomladansko solnce. Na tleh se svetijo široke lise in po žarkih pleše svetel prah. Na steni nad omaro knjig se giblje medena in bleščeča ploča nihala, ki jo giblje ura tiho in diskretno. Na visokem cilindru, ki je poveznjen na obešalo tik vrat, sedi debela in kovinasto modra muha. Nekaj časa je brenčala po sobi, zdaj počiva in si mane zadnji dve nogi.

Šef piše. Širokopleč je, težak, v obraz teman in zalit in diha z močno sapo. Pero enolično škriplje.

Muha se je dvignila in brenči po sobi.

„Hudir, hudir!“

Šefu ne gre nekaj po volji, ozre se, zasliši muho in strese takoj vso nejevoljo nanjo.

„Hudir vražji, hudir!“

Vstane, stopi po palico k obešalu in se odpravi na muho. Muha pribrenči, on čaka s palico v desnici. Muha se vrti v krogih in elipsah, šef udriha s palico za njo in na njo, a je ne zadene.

Nekdo potrka.

„Naprej!“

Vstopi ponižno sluga Kociper.

„Kaj pa vi?“ ga ogovori šef. Palico drži na hrbtu in se obrne proti njemu. Sluga je šepast. Eno nogo ima krajšo in sicer levo. Prišepa bliže.

„Prišel sem, gospod šef, o, gospod šef, da bi razlili čezme svojo milost, čezme, čez ubogo in nevredno stvorjenje, nevredno, da se ozro vanj vaše prejasne oči, nevredno, da bi izvolili obrisati vanj... milostno... svoj... čevelj...“

Kociper čuti mokroto v nosu in zaporedoma smrka. Oči ima zalite s solzami.

„Jaz, o, nesrečno stvorjenje, ki sam nisem imel s čim živeti, sem šel in se zamešal med ženske in te so za nas kakor limanice za neumne ptiče. Primeš se takoj, ko pa hočeš sfrčati, ne moreš več. Če bolj opletaš, bolj si zavozlan. Eno roko sem ji dal, ko sem se je pa otepal z drugo, je ujela še tisto in takrat je bilo izgubljeno. No, pa se še ne more reči: Zdaj pa je, kar je! Ne! Ne more se! Ali v ženski je nekaj vražjega, nekaj takega, kakor bi nas sam satan dražil. Prede, prede okoli nas, dela nedolžne oči, a mi, čop! smo naenkrat tam... kako bi rekel — za turškim gričem, kakor se pravi, tudi jaz sem jo zaoral.“

„Kaj pa hočete? Kociper, vi ste spet, vi ste —!“

„Ne, gospod šef, samo te besede me Bog varuj, iz vaših ust me je Bog varuj in sveta pomočnica Marija! Zaoral sem jo! To se pravi: rekla je, da bo imela z menoj otroka! O, satan je tega kriv.“

Kociper je silno smrkal in solze so mu kapale na sršče brke.

„Satan je kriv! Večer, spomlad, vino, hosta — tukaj je satan doma. Mislite, da bi jo bil vzel, če bi ne bil tako pošten kakor sem? Ne, nikoli ne! Pustil bi jo bil, kar tako pljunil v stran: fej te bodi! A mislil sem: Vidiš, oče boš, otrok je tvoja kri in tako naprej. Še žival ima rada mladiče. O ptiču pelikanu pravijo, da kar samega sebe naključuje, pa jim dá piti svojo kri. Vzel sem jo... vse po katoliško, kakor sveta vera uči.“

„Kociper, vi ste spet, vi ste spet —!“

„Ne, ne, ne! O gospod šef, samo tega ne recite! To je moje pogubljenje, moja smrt, če slišim iz vaših ust. No, pogledajte! Vzel sem na rame jarem svetega zakona.

Bo že Bog pomagal, sem rekel. Saj skrbi tudi za rožico v polju! In zdaj in zdaj, o gospod šef, večna čast in slava nebeškemu očetu! — obsipal me je z blagoslovom, z neskončnim blagoslovom. Po poroki prvi otrok, prvo leto drugi otrok, drugo leto tretji in tako do danes. Oženjen sem pa že šesto leto. Lani sem rekel: „Žefka, sem stopi, na koleno mi sedi, lepo se objemiva in poljubiva!“ Vse sem ji razodel, kakor sem bil iztuhtal. Zdaj pa nič več ne, nobenega otroka več v hišo, konec naj bo! Ona je jokala in tudi meni se je storilo inako, pa sva oba jokala. Tak adijo, lepo zakonsko življenje! Vse gre vragu v grlo!“

Kociper je prestopil na kratko nogo.

„Gospod šef, ne bi povedal naprej, če bi ne bil tako odkritosrčen. A pri meni velja to-le geslo: Resnica nad vse!“

Ivan Kočevar, bivši deželni poslanec, večletni središki župan, vzoren rodoljub na našem ogroženem severu, umrl dne 30. majnika t. l.

Silno se je udaril trikrat s pestjo po prsih. Bobnelo je kakor po sodu.

„Laži ne poznam! Kar je tu znotraj v teh mojih prsih, to je tudi na jeziku! Vse bom povedal, poštenje je prvo, skrivati ne znam. Sklenila sva z ženo in jokala sva se. Kako ne? Prej mož in žena, zdaj ne to in ne ono. Pa sva šla za veliko noč k spovedi in oba sva izvedela isto. Kako pa kaj živim? Tako in tako! Kaj pa to, kaj pa ono? Še tako, ko ni vedno treba, govorim samo sveto resnico, nikar še pri spovedi. Povedal sem vse — po duši. Kaj, kaj? so rohnili duhovni oče. In kar napihnjeni so bili in rdeči, da sem se bal zanje. Še mrtvoud jih bo, še mrtvoud, sem si mislil in strašansko sem jih tolažil. Saj bom, saj bom, kakor rečete, tako bom živel! O, sveta nebesa, da bi bil zavoljo mene, grešnika, duhovnega očeta mrtvoud, to bi bila zagata! Samo zaradi tega sem obljubil. No vidite, gospod šef, imejte srce, pokažite ga revežem!“

„Kociper, vi ste spet —!“

„Gospod, gospod, izkažite mi svojo milost, ne recite tega! Šesto leto sem oženjen in sedmič bomo krstili. O, kako jaz ljubim svoje otročiče, kako skrbim zanje, samo jesti jim nimam dati kaj. Ona, moja žena, pere, pere, ves dan pere. Če pogledam ponoči izpod odeje, ona pere, če se zjutraj prebudim, ona pere. Roke si je že premencala — res, o kako res, gospod. Jaz to gledam in meni silijo solze v oči. Kako trpi, kako se suši, a druge, gospod, v atlazu

in svili z moškimi za zabavo. Takrat vem, kaj je to, socialist! Jaz sem socialist, gospod, demokrat!

Prestopil je na dolgo nogo in se udaril po prsih.

„A tudi Boga ne zapustim. Tudi on ima srce za reveže, kakor je to zapisano.“

„Kociper, kakšni pa ste? Kaj boste tako delali? Vi ste spet —“

„Gospod šef, po smrti se vse izravna. Berač bo kakor bogataš in bogataš kakor berač. Takrat ne pojde zato, koliko si imel, ampak kako si ravnal s tistim, kar si imel. Pošteno, porečem, gospod, pošteno, to je moja čast! Malo je bilo, potrošil sem za najpotrebnejše. A drugi so imeli veliko in so potrošili za nič. Revežem nisem dal ničesar, ker nisem imel sam ničesar. Če pa sem imel stekleničico žganja, pa je šel mimo mene žejen človek, sem rekel: ná, požri, pogrelo te bo, kakor pogreje mene! Mi, reveži, bomo tam kralji, oni, bogataši, bodo tam reveži. Mi krone na glavah in zlate plašče krog ram, oni peklenški ogenj okoli beder! Grem po cesti tako, lačen sem, žejen sem, ne upam si domov, ker zija doma šest lačnih kljunov, vidim žensko v atlasu, vso dišečo in šumečo in pregrešno, pa si mislim: pekla se boš, to se boš žgala in pekla! Peklenški ogenj ti bo lizal bedra in te zbadal v bela prsa in pod pazduhe!“

Kociper je prestopil na kratko nogo.

„Še eno, gospod šef, še majhno potrpljenja, ne glejte grdo! Veste, človek je oče, kaj ne, pa ti pride domov in doma šest otrok in vsi lačni, lačni. Oče, oče, oče, kličejo, a to pomeni: Kruha, kruha, kruha! Groza je na svetu, gospod, o, in koliko je je! Tak majhen lačen otrok, ki še ne zna govoriti, ki samo vije roke, pači obraz in joče, je strahota. Če bi ga mogel nasiti s kazalcem ali palcem, pa bi vzel škarje in ga odstrigel. Samo, da bi se ne pačil in jokal, samo da bi imel mirno vest: ni lačen, sit je!“

„Gospod šef, odprite svoje milostno srce, zvišajte mi mesečno plačo, za deset kron mi jo zvišajte. Bogu izkažete dobroto, če jo storite meni. Šest otrok, sedmi na potu! Bolehna žena, ki pere, pere, pere! In jaz pohabljen revež, ki imam eno nogo prekratko — pogledajte nas, premislite nas, usmilit se! Ali naj pripeljem pred vas moje otročičke, vseh pet in najmlajšega? In vsi naj povzdignejo ročice in zakličejo: Prosimo milost? In tudi najmanjši, ubožec Franek? Plosimi, plosim, plosim? — Kaj se pozna cesarju deset kron na mesec, a meni, o vsegavredni in milostni gospod, a meni kakor bi mi dal cesar svoje cesarstvo!“

„Vi ste spet pijani kakor kanon!“

„Gospod šef, naj oglušim, naj onemim, samo da ne slišim te strašne besede iz vaših ust. Nisem, nisem, nisem! Jaz sem plah, ubog, nesrečen človek, brez poguma! Škrica — vrag me udari po ustih za to besedo! — gospoda, gospoda se bojim in se ne upam pred njegovo obličje. Vsakega se bojim, slehernega! Pogum je ubit v nas kakor v psih, ki nimajo gospodarjev. O, poznam samega sebe in da bi lahko stopil pred vas in da bi lahko to povedal, kar sem mislil, in da bi vas lahko poprosil, zato sem si kupil devet kozarčkov. Ne žganja, poguma sem si kupil. O, mi smo brez pravic, ne upamo se pred obličje gospode, groza nas je. Če bi ne bil pil, ne bi bil zdaj tukaj.“

Kociper se je mogočno tolkel po prsih.

„Če sem trezen, ne morem s tožbo na dan. Tu, tu, tu, tu v prsih jo nosim, nihče je ne vidi, nihče ne pozna. Ponosen sem, imam svojo čast. Hudo mi je, življenje me tare, a ne rečem, ne prenesem,

da bi pokazal nase in povedal: glejte me, jaz sem revež! Gospod, ako nimam ničesar, eno imam: svoj ponos, svoj ponos in čast! In te ne dam, za nič je ne dam! Gorje mu, ki bi se je hotel dotekniti.“

Prestopil je na dolgo nogo in popolnoma izpremenil glas: „Za deset kron povšajte, izkažite svoje milostno srce, usmilite se revčka!“

„Vi ste pijanec! Prvega vas odslovimo!“

Kociper je dvakrat prestopil. Zravnal je glavo, potem jo je povsili postrani globoko na prsi. Naglo je smrkal in solze so mu kapale v sršee brke. Ko se je obrnil, se je opotekel in se ujel za kljuko. Nerojdo in z ropotom je odprl, zaprl in se započetel na hodnik.

Vabilo na naročbo.

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ je edini slovenski list te vrste; naročite se nanj in razširjajte ga!

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ stane

	za Avstro-Ogrsko	za Ameriko	za ostalo inozemstvo
celoletno	8.— K	3.— dol.	14.— fr.
polletno	4.— K	1.50 dol.	7.— fr.
četrtletno	2.— K	0.75 dol.	3.50 fr.
mesečno	0.70 K	0.25 dol.	— fr.

Za dijake in vojake v Avstro-Ogrskem za celo leto 6 K, pol leta 3 K, četrt leta 1.50 K, mesečno pa 50 vinarjev.

Vsak naročnik dobi letos jeseni brezplačno in poštne prosto ilustrovan koledar za leto 1914. Za vsak pol leta plačane naročnine pa ima vsak naročnik pravico do ene slike Prešerna, Jurčiča, Gregorčiča ali Aškerca, če plača 40 vin. za ovoj in poštino.

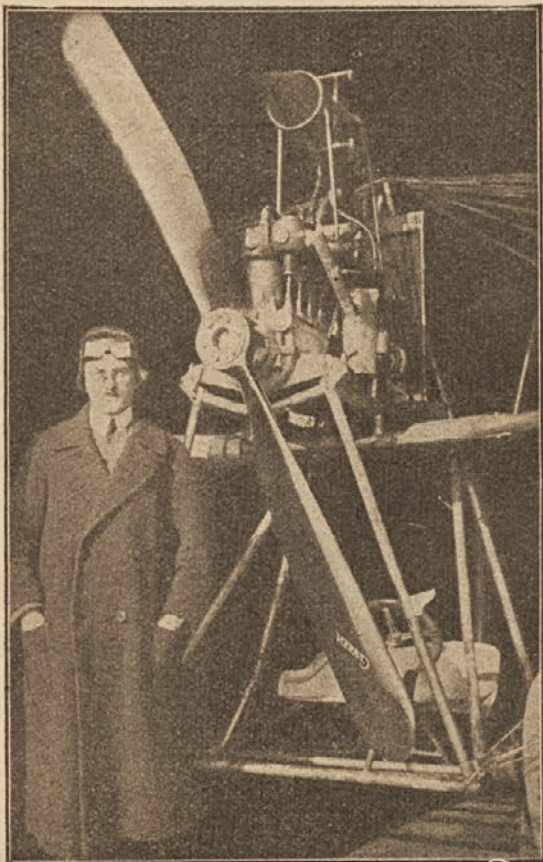
Pozor!

Vljudno in nujno prosimo vse tiste p. n. naročnike, ki jim je s 1. t. m. potekla naročnina, da jo naj t a k o j obnovijo, da ne bo neredosti v pošiljanju. Kdor ne obnovi naročnine, mu ustavimo list. Agitirajte, prosimo, za naš list in mu pridobivajte nove naročnike. Čim več bo naročnikov, tem bolj bo lahko list.

Usmrčenje morilcev turškega velikega vezirja — izreden prizor na Bajazidovem trgu v Carigradu.

Sultan je potrdil obsodbo vojnega sodišča, s katero je bilo obsojenih 12 morilcev velikega vezirja Mahmuda Sefket paše na smrt na vešalih. Med temi je potrjena tudi smrtna obsodba Damada Saliha paše in polkovnika Feada s posebnim sultanovim iradejem. 11 obtožencev pa je bilo obsojenih v odsotnosti na smrt. Med temi so princ Saba Eddin, Šerif paša, bivši notranji minister Rešid beg, Kemal Midhad, podpolkovnik Zekki, Pertev Tevfik in Ismail. Obsodba prvih dvanajst obtožencev se je izvršila na Bajazidovem trgu pred

vojnim ministrstvom in sicer na prostoru, na katerem je bil izvršen atentat na velikega vezirja. Ob 4. zjutraj so pripeljali na trg vseh 12 obsojencev v spremstvu močnega oddelka vojaštva in stražništva. Tudi trg je bil obdan z močnim vojaškim kordonom. Izvršitev obsodbe je povzročila med prebivalstvom silno vznemirjenost in že zvečer so bili dostopni prostori Bajazidovega trga napolnjeni z gledalci. Tekom ene ure so postavili v navzočnosti obsojencev na vzvišenem odru 12 vešal. Ko so bile vse predpriprave gotove, je poklical policijski ravnatelj imenoma vse obtožence in jih pozval, da stopijo na smrtni oder.

Slovenski avijatik Viljem Peternelj, ki je padel koncem aprila t. l. na Johannistalskem letališču pri Berlinu iz letala, se vrnil nedavno čil in zdrav na počitnice v svoj domači kraj na Goriškem.

Obsojenci, ki so bili civilno oblečeni in ogrnjeni z mrtvaško srajco, ter so imeli roke zvezane na hrbtu, so vstopili na oder popolnoma mirni in brez vsakega odpora. Ko se jim je prebrala še enkrat smrtna obsodba, so zaklicali vsi obsojenci: „Živela pravica!“ Stotnik Kiazim je zaklical: „Živela pravica, pogine naj tiranstvo, umreli moram, toda v deželi se bo vzdignilo na stotisoče Kiazimov.“ Vsi obsojenci so mu sicer jako mirni pritrjevali. Nato so jih obesili vse na enkrat. Vsi so se obnašali junaško in pri njih ni bilo opazati strahu. Ljudstvo je ostalo popolnoma mirno. Trupla

so pustili viseti na vešalih več ur, nakar so jih sneli in odpeljali na pokopališče.

Naše slike.

Strašno grozodejstvo v šoli. (K naši naslovni sliki.) — V Bremeu se je odigrala grozna tragedija. Neki odpuščen učitelj je vdrl v šolo s samokresom v roki in začel streljati po učiteljih in po otrocih. Prvi strel je šel učiteljici Pohlovi tik mimo glave. V razredu je bilo 65 deklic od 7—8 let. Morilec je streljal slepo okrog sebe. Tri deklice so obležale mrtve, ena je padla na begu iz razreda tako težko, da se je nevarno poškodovala. Divjak je streljal tudi na tri šolske slugе, ki so planili v učilnico in prestrelili enemu izmed njih obraz. Nato je skočil k oknu in začel streljati na ulico, kjer je ranil še štiri otroke. Učitelj Möhlmann ga je poizkusil prijeti od zadaj; toda besnež ga je ustrelil v trebuh, tako da so odnesli umirajočega v bolnico. Nato je pobegnil morilec na ulico; tam so ga ljudje vendarle obvladali in izročili policiji, ki je s težavo preprečila, da ga ni pobila razjarjena množica. Našli so pri njem več bravninogov in nebroj patron; po listinah, ki jih je imel pri sebi, se piše Erik Schmidt, a policija sodi, da so ponarejene. Pred svojim grozodejstvom je poslal Schmidt nekemu odvetniku pismo, v katerem pravi, da mora iztrebiti vse jezuite; tudi v zaporu besni, ako le sliši ime jezuit. Šola, kjer je izvršil svoj strašni čin, je last katoliškega društva. Ranjenih deklic je 15—20; 5 težko ranjenih leži v bolnici, ostale pa so v domači oskrbi. Kakšen je bil nagib Schmidtovega divjaštva, je popolnoma nezno.

† **Ivan Kočevár.** Dne 30. majnika t. l. je umrl v Središču na štajerskem odlični mož, bivši deželni poslanec, večletni središki župan in načelnik ondotnega krajnega šolskega sveta, g. Ivan Kočevár. Pokojnik je bil nečak za narod naš zelo zaslužnega dr. Štefana Kočevarja; rodil se je dne 17. junija 1858. l.; bil je velik dobrotnik svojega rojstnega kraja, preljubega mu Središča, ves vnet za njega gmotni in duševni napredek. To je pokazal zlasti v letih, ko je trgu županoval (1892—1897). Kot župan središki je dobil l. 1897. tudi zlati zaslužni križec. Pokojni Ivan Kočevár je bil skrben gospodar, ki si je pridobil z neumorno delavnostjo lepo premoženje. Veščak je bil posebno v vinarstvu; njegovi vinogradi so sloveli kot pravi vzor vsem drugim v ormoško-ljutomerskih goricah. Leta 1902 so izvolile kmetske občine Ljutomer-Ormož našega Kočevarja za svojega deželnega poslanca. Kot takšen se je odlikoval v odsekih za uredbo gospodarskih razmer v deželi. Pogreb bla-

Socialistična Idrija: Starešinstvo idrijske mestne občine z županom Ivanom Strausom (v sredi) — prvim socialističnim županom v Avstriji.

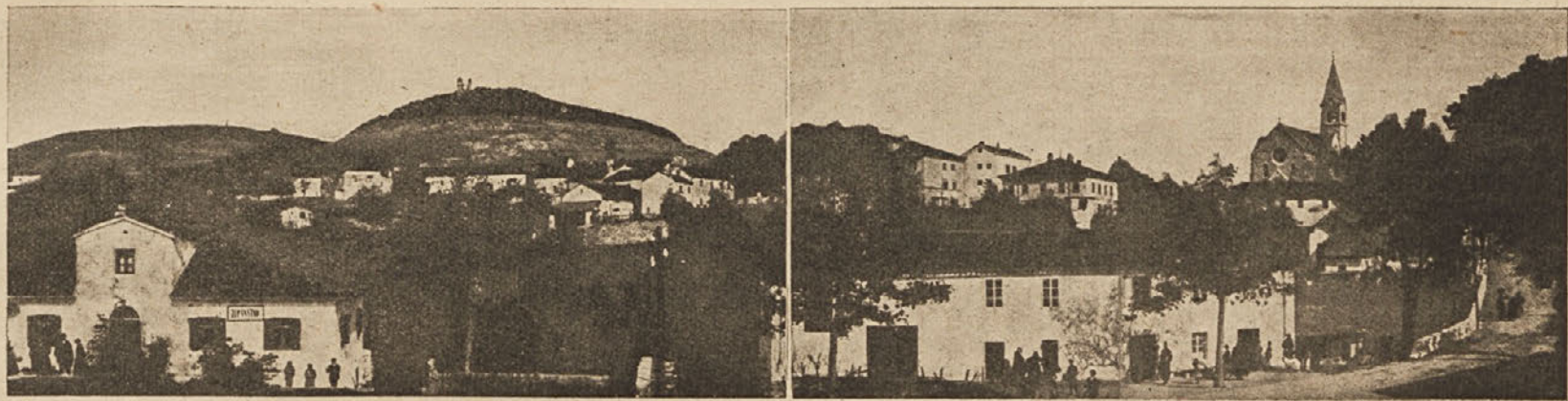

Socialistična Idrija: Klub idrijskih socialnodemokratičnih občinskih odbor-nikov z županom Ivanom Strausom (v sredi) — prvim socialističnim županom v Avstriji.

gega pokojnika dne 1. junija t. l. je pokazal, kako čislán je bil Ivan Kočevár ne le v svojem domačem, marveč tudi po vsem ormoškem in ptujskem okraju. Vsa društva in korporacije, domače in iz bližnjih krajev,

ali večjimi denarnimi prispevki; tudi je kot šolnik (profesor, nadzornik višjih trgovskih šol) velik prijatelj mladine, katero je že večkrat obdaroval. Njegova najmlajša (15letna) hči Anica, ki je pravkar

To velja zlasti o Podgradu, ki ga kaže čitatelj današnji sliki. Stari grad — sedanjo razvalino — si je sezidala rod-bina Neuhaus l. 1313. — ravno pred 600 leti. Pod tem gradom je nastala vasica,

Iz pozabljene Istre: Pogled na Podgrad z novo cerkvijo narodnih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda.

so bile zastopane; nepregledna množica prostega ljudstva je spremljala nepozabnega pokojnika k večnemu počitku.

Socialistična Idrija. V industriji je kranjska dežela gotovo med zadnjimi v Avstriji: kljub temu pa je bil izvoljen prvi avstrijski socialistični župan v kranjskem mestu — Idriji. Državni rudnik idrijski daje kruha mnogim delavcem, tako da tvori prebivalstvo mesta do malega izključno delavski element. V teh, za socialnodemokratsko stranko nenavadno ugodnih okoliščinah se ni čuditi, da ima mesto Idrija socialističnega župana in 12 občinskih odbornikov-socialistov, ki delujejo vrlo in marljivo za njegov prospeh.

Aviatik Viljem Peternej, o katerem so poročali koncem aprila t. l. slovenski listi, da je ponesrečil v Johannistalu pri Berlinu, si ni prizadejal hudega, kar priča dejstvo, da je 14 dni po padcu iz letala že zopet letal ter se povzpél v svojih poletih nad 3000 m visoko. Nedavno pa se je vrnil popolnoma zdrav na počitnice v svoj domači kraj Cerkno na Goriškem.

Finžgarjev „Divji lovec“ na naši jezikovni meji. Vrli diletantje v Jezerskem na Koroškem so vprizorili nedavno temu Finžgarjevo ljudsko igro z jako lepim uspehom. Želeli bi bilo, da bi se razvijala naša poljudna dramatična književnost še bogateje in ivahneje kakor doslej — saj se vidi dan na dan, kolik je pomen dobrih ljudskih iger ob naši ogroženi narodni meji.

Mednarodni kongres za žensko volilno pravico se je vršil te dni v Budimpešti z lepim moralnim uspehom, ki je pokazal, da žena v boju za svoje prikrajsane pravice ne potrebuje neizogibno sufražetskih škandalov in zločinov, kakršne poročajo dan na dan z Angleškega. Čudno pa se zdi vse eno, da so si dame izbrale za svoja posvetovanja ravno Budimpešto, glavno mesto Ogrske, kjer niti moški nimajo dostojne volilne pravice...

Zanimiva promocija se je vršila dne 1. marca 1913 avli češke univerze v Pragi. Promovirana sta bila doktorja vsega zdravilstva gđc. MUDr. Olga pl. Fišerjeva in nje brat MUDr. Jergenij pl. Fišer; oba sta dovršila z izvrstnim uspehom medicinske študije na praški univerzi. Njiju oče je ekselencia Maks pl. Fišer, rodóm Čeh, ki pa je stopil kasneje v rusko državno službo. Mlada doktorja delata sedaj v Odesi doktorske izpite v ruskem jeziku, da si pridobita tudi ruski doktorski diplom. Ekselencia Maks pl. Fišer je pravi ruski državni svetnik in biva zdaj, kakor vsako poletje, na Bledu v svoji vili „Sosnovki.“ Ekselencia je navdušen Slovan in podpira vse naše narodne prireditve z manjšimi

z odliko napravila izpit čez 6 gimnazijski razred v Pragi, je pred tremi leti priobčila nekaj slovenskih pesmic v „Zvončku“.

Ogromna ogljenica. Prijatelj našega lista nam je poslal sliko velike ogljenice, ki gori ravno zdaj v Hladnikovem gozdu na Ravniku pri Hotedršici in bo dala do 150 kvintalov oglja. Gozd je kupila tvrdka

Iz pozabljene Istre: Razvalina starega gradu rodbine Neuhaus, zgrajenega pred 600 leti. (Podgrad).

Giuseppe & Augusto Cechet v Fogliani in bo s svojimi delavci najbrže več let proizvajala oglje ter ga razpečavala v razne dežele. Tako roma zelena krasota naših krajev v tuji svet...

Iz pozabljene Istre. Malo je Slovencev, ki niso istrski rojaki, da bi poznali to deželo, ki je naša z drugimi vred in ravno tako bogata naravnih krasot, posebno pa tudi zgodovinskih zanimivosti.

ki ji velé še dandanašnji „Pod-grad“. Vážnejši novi stavbi sta „Narodni Dom“ (zgrajen 1904 po podgrajski „Posojilnici in hranilnici“) in nova cerkev sv. Cirila in Metoda, zgrajena l. 1909. in posvečena našima narodnima blagovestnikoma po trdi borbi s tržaškim škofom Naglom. Podgrad ima avtomobilno zvezo z Reko in Trstom; ustavlja se avtomobil pred Jenkovim bufetom, kjer je poskrbljeno za krepčila žejnim in lačnim izletnikom.

Mladi igralci v Mekinjah pri Kamniku. Bliža se konec šolskega leta; mladini je treba priskrbeti nekoliko razvedrila. Najlepše in najkoristnejše razvedrilo je zanje gotovo lepa, poučna igra: Veseli so igralci, njih stariši-gledalci, pa tudi učiteljstvo, ki jo priredi. V Mekinjah je priredilo šolsko vodstvo krasno igro: „Kaznovana neposlušnost“, ki jo je sestavil domači nadučitelj g. Ivan Primožič. Igra je uspela nad vse lepo — malčki so igrali izborno — posebno njih petje je izredno ugajalo. Dasi je bila silna vročina, je bila lepa udeležba, vzlasti iz Kamnika, in za revne šolarje se je nabrala prav znatna svota.

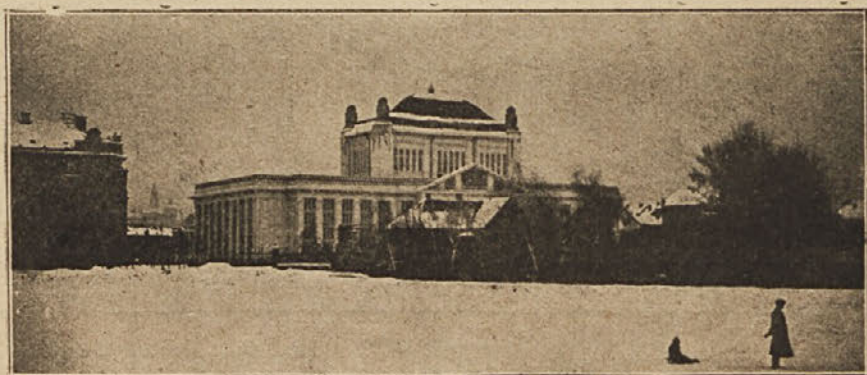

NOVICE.

Rockefeller in deklici. Tarrytown. Ko se je 8. junija vračal milijonar Rockefeller iz cerkve je podaril dvema deklicama po 25 centov t. j. 1 K. Rekel jima je, da naj hranita ta denar, ker tudi on ni imel v začetku več kot 25 centov in le z varčevanjem se je povzpél tako visoko.

Zavednost poljskih žen. Kakor slabi so Poljaki kot Slovani, tako zvesti in vdani so svojemu lastnemu narodu. V Krakovu se je vršil o Binkošti velik ženski kongres, na katerem so sprejele zastopnice vseh poljskih dežel mimo drugih tudi sledečo resolucijo: Poljske žene iz vseh delov domovine, zbrane na svojem prvem zletu v Krakovu, se zavežemo svečano: 1. da hočemo lodgajati svojo deco od prve

Iz modernega Zagreba: Nova vseučiliška knjižnica.

ure življenja po narodnih načelih, brez kakršnegakoli tujega vpliva; 2. da hočemo ostati v stalnih stikih preko našega lista „Gošćiny“; 3. da hočemo vselej in povsod, stalno in vstrajno širiti in izpolnjevati načelo „Svoji k svojim!“ — Slovenke bi se lahko naučile marsičesa od teh zavednih Poljakinj.

Cesar Viljem, sovražnik Slovanov. Nemški Viljem, zaveznik Avstrije in zagrizen sovražnik Slovanov, je podpisal v času svoje vlade celo vrsto protipoljskih zakonov, ki bi jejo vsakatero civilizacijo v obraz. Takšni so: zakon z dne 1. julija 1904. podpisan na ladiji „Hohenzollern“, s katerim se povišuje dispozicijski fond protipoljske kolonizacijske komisije od 100 na 200 milijonov mark; zakon z dne 10. avgusta 1907., s katerim se zabranjuje Poljakom naseljenje v zapadni Pruski in Poznanju brez privoljenja vladnega predsednika; zakon v svrhu ojačenja Nemcev v zapadni Prusiji in Poznanju, s katerim se povišuje fond za naseljevanje Nemcev na 200 milijonov; zakon z dne 10. marca 1908., s katerim se prizna državi pravica, da sme nasilno razlaševati posestnike v krajih, kjer je Nemstvo ogroženo; zakon z dne 19. aprila 1906. glede vzdrževanja šol, iz katerega sta izključena zapadna Prusija in Poznanj; končno zakon dne 19. aprila 1908, ki prepoveduje rabo poljskega jezika na javnih zborovanjih. Po jubilejnih svečanostih pa podpiše Viljem nov, že pripravljen zakon, s katerim se poviša protipoljski fond za nadaljnjih 230 milijonov mark.

O ljubezni in ženskih. Pariški list „Figaro“ priobčuje več duhovitih opazk, nabranih po igrah francoskega dramatika Donnaya; nekatere izmed njih bodo gotovo zanimale naše čitateljice in čitatelje: „— V ljubezni je vedno ženska tista, ki se pokori. — V ljubezni je vedno eden, ki ljubi bolj od drugega; on je listi, ki mora trpeti. — V deveh izmed desetih slučajev izvira nesreča v ljubezni iz pisem, kakor legar iz slabe vode. — Človek si ne izbira ljubezni, marveč pušči, da se loti ona njega. — V ljubezni je — vzlasti za moške — zanimivo samo dvoje: osvojitvev in prelom. Vse drugo je mašilo. — Moškega ne potareš s tem, ako mu rečeš, da ga ne ljubiš več, pač pa v tem,

ako mu rečeš, da ljubiš drugega. — Ženski je najhujša žalitev to, da je ne želiš, ali pa to da jo želiš: kakršne volje je ravno. — Hrepeneti, ljubiti in vdati se — to troje je pri ženskih v tesni zvezi. — Čudno je, da so moški

brzino kakih 23 km na uro. Najpočasnejša riba je karp, ki preplava v eni uri bore 12 kilometrov.

Iz dežele presenečenj. V Zagrebu je bil kaznovan neki gostilničar radi malenkostnega

Članice budimpeštanskega mednarodnega kongresa za žensko volilno pravico.

tako popustljivi do ženskih, ki jih ruinirajo, in tako neljubeznivi do onih ženskih, ki jim prinašajo v hišo denar...“ Gospod Donnay gotovo ni oženjen; drugače bi vedel, da so tudi ženske pogostoma neljubeznive do onih mož, ki jih rede in prenašajo njihove kaprice.

Postrv preplava 35 km na uro. Neki potsdamski riborejec je izračunal, da ima postrv med vsemi ribami nedvomno rekord v hitrosti, ker preplava daljo najmanj 100 metrov z naglico, ki bi znašala 35 km v eni uri. Ščuka zaostaja za svojo bistro sestrično; ona preplava 100 metrov z največjo hitrostjo 27 kilometrov na uro, toda v daljšem plavanju je zelo vstrajna in se giblje s trajno

prestopka proti novemu vinskemu zakonu naravnost kruto, na globo, zapor, konfiskacijo itd. in po pravomočni razsodbi mu je bila odvzeta še koncesija. Ker pa je imel obilno, še nedoraslo družino, je bila na gostilniško obrt takorekoč navezana cela družina. Zato je soproga dotičnega gostilničarja zaprosila na svoje ime za potrebno koncesijo, toda prošnja ji je bila odbita z utemeljitvijo, da živi skupaj z možem, ki je bil kaznovan radi prestopka proti vinskemu zakonu. Ko je uboga žena uvidela, da ne more preživljati sebe in svojih šest otrok, je vložila proti možu tožbo na ločitev zakona od mize in postelje in utemeljevala to svojo tožbo z ravnozavrnjeno prošnjo. Mož se je seveda prvotno upiral tej zahtevi, končno pa se je udal, ko je uvidel, da ni drugega izhoda. Žena se je seveda pritožila proti prvotni zavrnitvi svoje prošnje in pozneje še dokazala, da ni več prvotnega zadržka; druga instanca je ugodila njeni pritožbi ter ji podelila koncesijo, četudi za veliko žrtev, namreč za ceno moža.

Lepa slika — lep spomin! Lep spomin je vez ljubezni, in ljubezen je vir sreče. Denar, izdan za lepo sliko naših dragih, torej ni potraten, in ponos vsake rodbine bi naj bil, da okraši svoje stanovanje s po fotografiji povečanimi umetniško izdelanimi slikami svojih dragih. Najlepše veselje napravite svojim dragim (očetu, materi, možu, ženi, zaročenki, zaročencu, prijatelju, prijateljici itd.) če jim podarite svojo ali njih po fotografiji povečano umetniško izdelano sliko. Opozorjamo na tozadevni oglas na strani 14. v današnji številki.

Vidovdan na Kosovu. Po dolgih petih stoletjih se je vršilo spominsko slavlje žalostnega Vidovega dne letos prvič v svobodi. Pozimi so nameravali prirediti letos svečano vidovdansko slavlje v Prištini in Gračanici, ob grobu sultana Murata in na Gazi Mešanju, na bregovih Šaba in Stinice, ki tečeta zdaj zopet po svobodni srbski zemlji. Toda razvoj

Mednarodni kongres za žensko volilno pravico v Budimpešti: Slavnostna vožnja po budimpeštanskih ulicah.

Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož IV. SUBAN, Trst, ulica Georgio Vasari 10, so dosegle dosedaj vsepovsod najboljši sloves. Naročajte pri narodni tvrdki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah.

dogodkov in okolnosti, v katerih se nahaja Srbija sedaj, ne dovoljuje proslave v prvotno zamišljenem obsegu. Zato je preložena prva vidovdanska proslava svobodnega Kosova na bodoče leto in se bo vršila tem impozantnejše, čim bo mogoče podati do takrat vse olajšave, da se je morejo udeležiti v velikih množinah tudi slovanski gostje iz drugih dežel. Proslava bo trajala pet dni; udeleži se je kralj, prestolonaslednik, člani kraljevske hiše, vlada, Narodna Skupščina in vojska... Otvori se dne 13. junija po stari šegi z veliko zadušnico za vse borce, ki so padli za kosovsko idejo; po zadušnici položi kralj temeljni kamen veličastnemu Kosovskemu Hramu, ki ga postavi srbska država na Kosovem kot spomenik izpolnjene zaobljube srbskega naroda. Nato se bodo vršile razne svečanosti, ki bodo trajale pet dni: takrat bo na Kosovu prvi vsesrbski sokolski zlet, prva tekma jugoslovanskih avijatikov itd. Tristo svečnikov bo prekadilo celo Kosovo polje, da ne ostanejo kosti nobenega kosovskega mučenika neblagoslovljene; pri Gračanici in na razvalinah Samodreže cerkve, kjer se je obhajala vojska carja Lazarja pred kosovsko bitko, pa

Novi turški veliki vezir princ Said Halim paša, naslednik umorjenega Mahmuda Ševketa.

bodo mnogobrojni svečniki obhajali srbski narod od zore do mraka. — Najzanimivejši moment te proslave bo izvedba kosovske bitke, kakor je bila l. 1389. Dve srbski diviziji v obleki in vojni opremi Lazarjeve in Muratove dobe izvedeta bitko na istem mestu in z istim sporedom kakor l. 1389. Bitka se začne na Vidovdan ob isti uri kakor l. 1389; ta izvedba kosovske bitke v vsej zgodovinski vernosti bo krona v nizu svečanosti na Kosovu. Kosovskim izletnikom bodo dovoljene po celi Srbiji velike olajšave, tako da bodo troški potovanja k slavnostim jako neznatni. Govori se tudi o načrtu, da se položi takrat temelj velikega, modernega mesta na Kosovem polju, ki bi nosilo ime Kosovo; zgradili bi ga na izlivu Laba in Sitnice. Nedvomno pohiti k temu velikemu jugoslovanskemu slavu tudi mnogo Slovencev, ki bodo hoteli izrabiti priliko, da pozdravijo tla, ki so jih močili v zadnji vojni naši bratje s svojo junaško krvjo.

Kinematograf v čakalnicah. Originalno sredstvo so našli na nekaterih ameriških kolodvorih, da potolažijo nestrpnost čakajočih popotnikov: zabavajo jih s kinematografom. Pogledi na lepe pokrajine, koder vozi do-

Zanimiva promocija na praškem vseučilišču: Dne 1. marca t. l. sta promovirala gđc. MUDr. Olga pl. Fišerjeva in MUDr. Jevgenij pl. Fišer, otroka ruskega svetnika ekselence pl. Fišerja, ki je vsakoletni gost na našem Bledu.

tična železnica, tvore seveda večino programa in vzbujajo popotniku skomine po rečeh, ki jih bo kmalu gledal skozi stekla svojega vagona.

Ribe, ki poginjajo od — morske bolezni. Kakor čudno se sliši, vendar je resnica, da povzroča morska bolezen strašne bolečine ribam, ako jih prevežaš žive na ladji. Baš to je glavni vzrok, da vidimo v naših velikomestnih akvarijih tako redkokdaj ribe iz vročih tropičnih oceanov. Zaman jih obdajajo na prekomorski vožnji z vsemi previdnostmi, zaman jih imajo v velikih, prostornih rezervoarjih, kjer se vzdržuje voda z neskončno paznjo vedno na isti stopinji gorkote: nič ne pomaga... Šele nedavno je poizkusil neki ameriški parnik s 400 živimi ribami vožnjo iz Key-West (Florida) v New York: nad 100 jih je poginilo med potjo, ostale pa kmalu po prihodu.

Kdor hoče obogateti, naj čita današnji zelo zapeljivi oglas glavnega zastopstva češke industrijske banke v Ljubljani, glede turških srečk.

Prebavno motenje pri dojenčkih, griža, driska, črevesni katarji i. t. d. so vedno posledica nepravilne hrane in so napravile že mnogim staršem skrbi in celo žalost. Ako hočete ohraniti svoje dete in je videti ob okusni, lahko prebavni hrani resnično uspevati, potem dajte neženemu ljubljencu Nestlé-jevo moko za otroke. Poskušnje popolnoma zastonj pri: Henri Nestlé, Dunaj, I., Biberstrasse 82.

Držimo se starega posebno toliko časa dokler se nismo prepričali, da sledi nekaj boljšega. To pa ne velja, kakor se zdi, za odva-

jalna sredstva, zakaj mnogo novih odvajalnih sredstev slabi čreva, ko se jih navadiš. Mi ostanemo torej radi pri Fellerjevih že preizkušanih, mehko odvajajočih rabarbarnih kroglicah z znamko „Elsakroglice“. 6 škatlic le 4 krone, franko pošilja lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatro št. 280. (Hrvaško). Tudi Fellerjev bolečine hladeči fluid z znamko „Elsafluid“, 12 steklenic za 5 kron franko bi moral biti vedno v vsaki hiši.

Vsaka gospodinja si naj naroči knjigo: „Konzerviranje sadja in vsakojake povrtine za domačo uporabo“. Cena 1 K, s poštnino 20 vin. Dobi se pri Jos. Zupancu, deželnem vinarskem inštruktorju pri Ptuj. Kdor se sklicuje na naš list, dobi to knjigo poštnine prosto za samo 1 K.

Bitka pri Custozzi. — Dne 24. junija je bila obletnica bitke pri Custozzi, ki je — obenem z bitko pri Kraljevem gradu — jako pomenljiv mejnik v novi avstrijski zgodovini. L. 1866. je namreč dosegla borba za nadvlado med Avstrijo in Prusijo svoj višek. Zgled Zedinjenja Italije izza l. 1859. se je bil silno dojmil Nemcev in jih navdal z novimi nadami v bodočo veličino. Najbolje je ocenil položaj Bismarck, ko je rekel pruskemu kralju Viljemu: „Zdaj se mora vprašanje prusko-avstrijske rivalitete odločiti na bojnem polju, zakaj drugače se ne da več rešiti.“ Zato je stopila Pruska, da bi bila močnejša in sigurnejša uspeha, v zvezo z Italijo in si zagotovila nevtralnost Francije, t. j. cesarja Napoleona III. V juniju 1866. se je začela prusko-italijansko-avstrijska vojna, ki se je končala na severnem (češkem) bojišču s porazom Av-

Laški oglarji v naših gozdih: Ogromna ogljenica, ki gori na Ravniku pri Hotedršici in bo dala do 150 stotov oglja.

strije. Narobe pa je zmagala Avstrija na jugu vsled požrtvovalne hrabrosti hrvatskih in slovenskih čet dne 24. junija pri Custozzi, skoraj mesec dni nato, dne 20. julija, pa tudi na morju pri otoku Visu. Ti dve zmagi, ki ju je pripisati krepkim jugoslovanskim, mišicam pa nista mogli izbrisati poraza na severnem bojišču. In tako je morala Avstrija kljub svoji zmagi odstopiti Italiji Benečijo; njena izguba je bila na severu še večja, dasi zgolj moralnega pomena: iztisnjena je bila za vse čase iz nemške zveze . . . Obletnica Custozze je avstrijskim Jugoslovanom grenak pomnik zaman prelite krvi; vse kar smo dobili za junštvo padlih borcev, je to da se nam ne godi nič boljše, kakor Italijanom pred letom 1859. in 1866. pod železno pestjo avstrijskih generalov . . .

Krilate besede Mirabeaujeve. Dan 13. junija je obletnica najustavnejše krilatice v zgodovini človeštva. Padla je v Versaillesu, izrekel pa jo je znani grof Mirabeau, ena najsilnejših osebnosti na vihnem pozorišču francoske revolucije. Bilo je 1. 1789., ko je kralj Ljudevit XVI. po nasvetu ministra Neckerja sklical državne stanove v Versailles, da se posvetujejo, kako preprečiti državni bankerot, ki je takrat pretel Francoski. Sestali so se poslanci vseh treh stanov in se sprli že prvi dan. Poslanec plemstva je bilo 270, svečeništva 290, a zastopnikov meščanskega stanu 557. Ti so zahtevali, da glasujejo vsi skupaj, ne pa ločeni v tri stanove kakor svoje dni, in da se vrši glasovanje po glavah, ne po stanovih. Temu pa so se protivili zastopniki plemstva in svečeništva. Po daljšem brezplodnem prerekanju se je proglasil tretji stan za narodno skupščino in pozval ostala dva stanova, da se mu pridružita. To je bil pravi začetek francoske revolucije. Ko je dal kralj po tistem dogodku obkoliti narodno skupščino, je poklical predsednik poslance v drugo dvorano kjer so vsi prisegli, da se ne razidejo, dokler ne dobi Francija nove ustave. Zaman je poslal kralj dne 23. junija zapoved, naj se razidejo. Grof Mirabeau je izjavil kraljevemu glasonoši: „Povejte svojemu gospodarju, da smo se zbrali po volji naroda, in se umaknemo samo sili bajonetov!“ To je bilo dne 23. junija; dne 14. julija so osvojili Parižani Bastiljo — državno ječo — na juriš; zmagonosno je vzplapolala krvava zarja francoske revolucije.

Albanski „državniki“: Člani provizorične albanske vlade v Valoni.

MARKO STOJAN:

Za svobodo in ljubezen.

Roman z Balkana.

Vse pravice pridržane.

21. nadaljevanje.

Bodi si, da mu je vrenje čutov omračilo um, bodi si, da se niti ni spomnil Arnavtove pretnje, ali pa, da se sploh ni mogel več premagati in je sprejel v svoji pijanosti lastni pogin kot ceno za užitek, po katerem je hlepela tako divje njegova razuzdana natura — vrnil se je in naskočil Heleno kakor besen.

„Čuvajte se!“ je viknila Angležinja, ki do zadnjega ni izgubila hladnokrvnosti. „Ali ne pomnite več, kaj vam je rekel Ali Kemal?“

„Molči, satanica,“ je rohnol Halil, škropeč ji lice s svojo nečisto slino. „Ti si kriva . . . ti se boš pokorila! . . .“

„Motite se, ekscelesca!“ Helenino oko se je zasvetilo z mrzlim bleskom. „Živa — nikoli! In če me stane življenje, boste

dajali odgovor — ne vi sami, ne vašim podkupljivim pašam in vašemu padišahu, ki je sam lopov vseh lopovov: njegov tron in glave vas vseh bodo odgovorne pred sodnim stolom Anglije! . . .“

Halil je ni poslušal; kaj so moškemu in razbrzdani strasti besede šibkega ženskega bitja!

Kar je sledilo, so videli čitatelji, ko so gledali z našimi prijatelji to strašno, kratko borbo skozi železno omrežje.

Zlodeji so bili deloma tako zatopljeni v svojo peklenko nakano, deloma pa se je zgodil vlom naših junakov s toliko naglico, da je bil Halil bej s svojima zamorcema ves osupel in presenečen, ko je videl planiti skozi okno ta hudournik ljutih, razmršenih postav.

Zločinska trojica je zarjula — pol v gnevu, pol v grozi — in izpustila nehote svojo žrtev. Oteta čudežno v skrajnem trenutku, je planila lady Helena kvišku in skočila instinktivno za hrbet svojih rešiteljev.

Halil bej se je zdrznil, kakor da hoče planiti za njo. To pa je vzelo Ivanu, ki je kar vrelo v njem od studa in ogorčenja, zadnjo potrpežljivost. Z besnim krikom je popadel Turka za grlo in mu zadal z ročnikom svoje pištole strahovit udarec po glavi. Nagel curek krvi je preplaval pobledelo bejevo lice; zajčal je, prijel se z rokami za rano in telebnil nezavesten po tleh.

To dejanje je bilo črncema znamenje splošnega spopada. S tuljenjem dveh razljutenih tigrov sta planila proti Ivanu in njegovim tovarišem. Njiju gola jatagana sta napolnila ozračje z bliski in kratkim, strahotnim siketanjem.

„Ne streljati!“ je viknil Marko Ivanu, ki je bil dvignil pištolo, in priskočil komaj še o pravem času, da je ujel zavihteno roko njegovega napadaleca, pravcatega ogljenega herkula, na svoj naperjeni nož.

Divjak je zatulil in odskočil; toda ni se dal ugnati tako izlahka. Preden bi trenil z očmi, je vrgel svoje grozno orožje iz ranjene desnice v zdravo levico in obnovil napad, srditeje in besneje kakor poprej . . .

Iz pozabljene Istre: Istrijanki iz Slivja pri perilu.

Kdor hoče dobro služiti

da mu ostane pridobivanje denarja vedno na isti višini, mora paziti, da bolezen ne ovira njegove pri-

pobitne zmožnosti. Ker je pa vsakdo v nevarnosti, da mu škodujejo prepih, mraz, vlažnost in drugi škodljivi vplivi, bi moral previden človek imeti doma vedno Fellerjev blagodišeči fluid iz rastlinskih esenc z znamko „Elsafluid“, da si takoj pomaga pri nevarnih bolečinah v obrazu, glavi, pri zobobolu ali

učesnih bolečinah. Pravtako lajša tudi skrninske in protinske bolečine. To ni samo reklama, zakaj to potrjuje mnogo zdravnikov. 12 steklenic tega neobhodnega branitelja zdravja pošilja franco za 5 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 280 (Hrvaško).

Ka — — —

Dušan je bil popadel svojega nasprotnika za grlo, preden mu je mogel zadati udarec. Toda noga mu je izpodrsnila na preprogi; komaj se mu je posrečilo, ujeti se s kolenom, da ni padel na obraz pred besnega zamorca.

Bil je gotov svojega uspeha, zakaj stari junaki, udeležniki in priče velikih bojev zadnjega stoletja, so mu bili kazali skrivnosti mojstrstva nad handžarjem in jataganom. Kakor dve sikajoči, sveli kači, ki grizeta druga drugo, sta švigali klini

„—!“ S krepkim vzklikom, ki ga ne moremo ponoviti čitatelju, kakor ga ne zamerimo našemu bradatemu junaku, dobroščnemu kljub surovi bojovniški zunanjosti, se je ozrl Marko po vzroku novega hrupa in pobral istočasno orožje, ki ga je

Šolska mladina v Mekinjah pri Kamniku v kostumih igre „Kaznovana neposlušnost“, ki jo je spisal in vodil domači nadučitelj g. Ivan Primožič (v ozadju na desni).

Igralci Finžgarjevega „Divjega lovca“ v Jezerskem (Koroško).

Ali — bil je izgubljen tudi brez tega: njegova roka, ki je stiskala črnčev vrat, se je razklenila v nepričakovanem padcu... Nad njegovo glavo se je dvignil težki, zakrivljeni jatagan, on pa je nastavljal nož, svoje edino orožje v tem trenutku! Že ga je popadlo tisto bolno strmenje, lastno človeku v stotinki hipa, ki deli življenje od nagle smrti...

Kazakov in Estournelle sta mu priskočila na pomoč. Toda njiju usodna napaka je bila, da sta hotela prijeto divjaka — zvezati ga morebiti. Jatagan je siknil kakor jeklena kača... Kazakov je omahnil in se prijel za lice, po katerem je planila kri v temnordečem valu; Estournelle se je sklonil z mačjo spretnostjo in pustil, da je švignila težka klina tik nad njegovo glavo. V tem pa se je tudi že izprožil kakor vzmet in porinil svoje bodalo v črnčev život.

Ivan in Marko sta izkušala priti do živega orjaka, ki ju je napadal; toda boj je bil preveč neenak — ako nista hotela streljati — in ves njiju uspeh je bil doslej, da sta ostala neranjena kljub srditemu mahanju svojega nasprotnika.

Dušanov napadalec ni niti omahnil, ko se mu je zadril Francozov nož v drobovje; izbuljil je oči, zarjul z groznim, peklenskim glasom in se zagnal naprej, bruha je peno iz odprtih ust.

Dušan je bil planil pokoncu; nehoti je segel po svoj samokres, videč, da ne zmorejo tako strašno oboroženih nasprotnikov z golimi rokami. Toda srditi, smrtno ranjeni črnc je bil hitrejši od njegove roke... Planil je nadenj, popadel ga z levico bliskoma za roko, ki je držala samokres, in zavihljal jatagan, da mu razkolje glavo.

Tisti hip pa sta pretrgala zrak dva ostra poka — kakor da je kdo udaril z bičem... Dušan je videl, kako je izpustil črnc orožje, prijel se z eno roko za prsi, z drugo za čelo in padel tik pred njega na obraz. Nato se je ozrl: za njegovim hrbtom je stala ženska, ki so jo bili oteli Halilovega nasilja; bila je bleda kakor smrt, in njena drobna desnica je stiskala krčevito majhen samokres.

Dušan se je sklonil naglo in pobral zamorčev jatagan.

„Pustita ga meni!“ je kriknil Ivanu in Marku ter navalil na drugega divjaka.

nekaj hipov, dokler ni odkril črnc, presenečen po tem silovitem napadu, v nepredvidnosti svoje leve strani. Zdrznil se se je, začutivši mahoma, da je izgubil stik z nasprotnikovim orožjem; a Dušanov jatagan je švignil kakor strela v odkrito golino, in črnc se je zavalil po tleh s strašno rano na vratu: glava mu je bila skoraj odsekana... Kakor potok je udrila kri po preprogi, in lady Helena je odskočila s preplašenim vikom, čuteča, kako ji je obrizgnil gležnje curek vroče mokrote... „Opravljeno je!“ sta vzkliknila Ivan in Marko, ki sta se bila umaknila v kot za vrati kot nema svedoka te strašne, dasi kratke borbe.

Dušan je izpustil orožje, ki je padlo z zamolklim zvokom Marku tik pred noge. Obrnil se je k Angležinji.

„Madam,“ jo je nagovoril po francosko, „pošteni ljudje smo...“

„Čuvajte se!“ je viknila lady Helena bolešno, z izrazom groze v očeh.

Njen glas je zamrl v ropotu naglih skokov.

Namesto padlih črncev sta bila udrila v sobo dva nova sovražnika: prvi je bil istotako zamorec, drugi — arabski sluga Halila beja. Vihtila sta vsak svoje dolgo bodalo, in res bi bila kmalu presenetila

bil vrgel Dušan iz rok.

Ivan je bil hitrejši; kakor ris je naskočil Arabca, prestregel njegovo roko, izvil mu bodalo, podrl ga na tla in mu pokleknil na prsi:

„Ne boš, razbojnik; le počakaj malo... Vrlo, Marko; ti si junak od mejdana!“

Divji Marko je bil prestregel oboroženo zamorčev pest na rezilo svojega jatagana, tako da je črnc tuleč izpustil bodalo; nato ga je prijel okrog pasa, treščil ga na tla in ga stisnil s kolenom.

Vse to se je zgodilo v par trenutkih.

„Česa čakaš?“ je zaklical Ivanu. „Končaj ga, da ne potratimo časa!...“

„Nikari... Rajši ju zvezimo! Človek je človek; kadar se ne more braniti, ga ne ubijaj...“

„Potem pa naglo! Hej, musjé, pusti svojega Rusa in pomagaj nama!“ je viknil Estournellu in pokazal z roko, kaj hoče od njega.

Estournelle je stal pri Kazakovu, ki je slonel v kotu ranjen in krvav na mindarluku: zamorčev jatagan mu je bil oprasnil desno lice dokaj globoko. Njemu kakor tudi Dušanu ni ostalo časa, da bi se bila vmešala v borbo z novima protivnikoma; pač pa sta priskočila na Markov klic oba

Spretnost ameriških inženirjev: Šolsko poslopje, ki so ga odločili od temeljev in ga prepeljali na drugi konec mesta, da postavijo na prejšnjem kraju — novo občinsko hišo.

naše znanke, ki se niso več nadejali napada. Na srečo pa so zadela sunkoma odpahnjena vrata ob pleča divjega Marka, ki je stal tesno za njimi in se oziral ravno, kaj je zdaj storiti.

ter pomagala zvezati služabnika in Halila beja z vrvicami, ki so jih imeli s sabo za vsak slučaj. Halil bej se je začel dramiti ravno v trenutku, ko mu je Dušan zadržnil voz.

„Tudi usta jim bo treba zamašiti,“ je menil Ivan. „Lahko bi nam delali nepriliko s kričanjem...“

„Kaj bi mašili, vraga!“ je zamrmral divji Marko. „To se naredi hitreje.“

To rekši, je sunil zamorca in Arabca, vsakega posebej, s pestjo prav nemilo v želodec. Dedca sta zaječala in obležala v nezvesti.

„Vidiš, brate,“ je dejal Marko zadovoljno, „ta dva nas najmanj pol ure ne bosta več motila. Stoj, še gazdo je treba pomiriti...“

Skočil je k Halilu beju.

„Ne!“ ga je ustavil Ivan. „Ta lopov nam pove po vsej priliki, kje nam je iskati mojo sestro...“

„Tako je!“ Dušan je zgrabil Halila za ramo in ga nagovoril po francosko: „Ali morete odgovarjati, gospod?“

„Morem...“ je zaječal Halil bej s slabotnim glasom.

„V vaši hiši se nahaja tuje deklet, zvičajno odpeljano iz svoje domovine...“

Bej je zmajal z glavo.

„Ime ji je Jerica...“

„Ah!...“

Lady Heleni se je izvil glasen vzklik presenečenja.

„Kaj vam je, madam?“ je prašal Estournelle in priskočil, kakor da bi jo hotel prestreči, meneč, da ji prihaja slabo po tem burnem in divjem prizoru.

„O, nič mi ni!“ je odgovorila lady Helena naglo. „Iznenadilo me je ravno, pojasnilo, ki so mi ga dale besede vašega tovariša o čudnem načinu vašega prihoda v to hišo... Gospod,“ je zaklicala Dušanu, „pustite Halila beja. O Jerici, ki jo iščete, vam povem jaz več, nego je znanega njemu samemu.“

„Bog nebeški!“ sta vzkliknila prijatelja in planila k njej. „Kaj je z njo? Govorite, madam!...“

„Jaz sem lady Helena R***,“ je odgovorila Angležinja mirno, „in bivam v tej hiši po krivdi slične lopovščine kakor gospodična Jerica... najbrže sorodnica enega izmed vas...“

„Moja sestra je!“ je zamrmral Ivan z drhtečim glasom.

„Lady Helena R***!“ je vzkliknil Estournelle. „Saj vas ravno iščemo... vas tudi! Poročnik Wheeler, vaš znanec, je z nami...“

„Bog bodi zahvaljen!“ Lady Helena je sklenila roke in dvignila nehote oči. „Če je tako, hitimo, gospodje... bežimo iz te hiše! Zakaj Jerica ni več v oblasti Halila beja.“

Ivan in Dušan sta prebledela.

„Odpeljal jo je Ali Kemal, oficir sultanove arnavtske garde,“ je nadaljevala ona, „in po moji sodbi ji — vsaj začasno — ne preti nikakšna nevarnost...“

V kratkih, naglih besedah je pojasnila prijateljema, kako se je zgodilo, da je Jerica ušla Halilovemu jetništvu komaj četrte ure pred njihovim prihodom.

„Upam, da bo največja, lahkota najti njeno sled,“ je dodala nazadnje, „in da jo morda celo še dohitite... Vsekakor pa pomnite, da jo morate iskati tam, kjer najdete Alija Kemala: ako izgine iz Carigrada — potem jo je odvedel domov, v Albanijo!“

Ivan je omahnil in si zakril obraz z rokami.

„Moj Bog, moj Bog!“ se je začulo izza njegovih krčevito stisnjenih prstov. „Kaj sva storila, da naju tepeš tako neusmiljeno!...“

„Ne obupajva, brate!“ je dejal Dušan s turobnim glasom. „Saj sva dejala, da jo poiščeva, če tudi na koncu sveta...“

„Za svojo rešitev, gospodje, se vam zahvalim pozneje — tako iskreno in iz

dna srca, kakor veste sami, da zaslužite. A zdaj ne tratimo časa — hitimo od tod!“ je ponovila lady Helena.

„Tako, mylady,“ je dejal Dušan. „Samo... Kje je poročnik?...“

„Kje sta Anglež in Janković?“ so se spogledali v istem trenutku Ivan, Marko in Kazakov, ki si je tiščal ruto na krvavečo rano.

„Tonnerre de Dieu!“ je vzkliknil Estournelle. „Wheelerja ni nikjer... Še tega je manjkalo!“

Najnovejša pariška damska moda: Posetna obleka.

„Moj Bog!“ Lady Helena je prebledela kakor smrt in sklenila roke. „Kje je sir Wheeler?... Gospodje, vi mi prikrivate nekaj strašnega: poročnik je plačal mojo rešitev z življenjem...“

„Nikakor ne, mylady!“ je vzkliknil Dušan in ji segel pod pazduho. „Poročnik Wheeler čaka zunaj, bodisi na vrtu, bodisi na ulici, kjer smo postavili stražo... Bodite brez skrbi — njemu ni nič hudega. Idimo, mylady; pred hišnimi vrati čakata dva vrla dečka, ki vas spravita na varno — v čoln, s katerim smo prišli... Mi ostali poiščemo med tem poročnika in našega tovariša, ki je z njim!... Marko in gospod Estournelle, pojdita vidva zaradi varnosti naprej do hišnih vrat... vidva pa,“ se je obrnil k Ivanu in Kazakovu, sledita zadaj!“

Toda usoda jim ni bila namenila nove borbe; Halil in njegovi sluge so ležali povezani in pobiti — naši prijatelji so nalezli zgolj na staro sužnjo, ki je tulila potihoma v kotu veže, tresoč se strahu.

„Kje je Lejla?“ se je spomnila lady Helena mahoma. „Tudi ona je izginila...“

Toda že je stopil Marko k vratom in odrinil težke zapahe,

„Jovo! Miloš!“ je zaklicala Dušan v mrak. Dve temni postavi sta zrasli pred pragom, kakor iz tal.

„Kako je brate?“ je prašal Miloš tiho z nestrpnim, razburjenim glasom. „Ali jo imate? Ste li opravili srečno?“

„Nič ne vprašuj — ni časa zdaj... Spremita z Jovom to damo v čoln in čuvajta jo kakor punčico v svojem očesu.“

„Pa vi drugi — ali ne pojdeta vsi skupaj?“

„Tako bomo za vami; vrnemo se samo za hip — po Jankoviča in poročnika, ki sta zaostala. Dajta, žurita se!“

Pomignil je lady Heleni, ki je stopila na prag:

„Izvolite naprej z našima tovarišema, mylady, in bodite brez skrbi. V par minutah vas dohitimo vsi skupaj, čili in veseli!“

Ko pa je zaprl vrata, se mu je izpremenil obraz.

„Prijatelji!“ je šepnil s pritajenim glasom, „bojim se hudega. Skočimo gor, da vidimo, kam sta izginila...“

V vsej Halilovi hiši ni bilo duha ne sluha o izgubljenih.

„Morebiti sta ju ubila ona dva, ki smo ju ukrotili nazadnje, še preden smo se mi spopadli z njima!“ je mrmral Marko s hripavim glasom. „Če je to, potem ju sam Bog ne reši: živima jima potegnem kožo z glave, kakor gotovo me je majka rodila!...“

Njegov strašni pogled je pričal, da je ves voljan izvršiti svojo grožnjo.

„Kaj je to?“ je vzkliknil Ivan mahoma na zgornjem hodniku. „Nekaj se giblje za to zaveso...“

Priskočili so in odgrnili, vsi pripravljeni, da nalete na skritega sovraga. Toda izza zaves se je izmotala mlada, še lepa ženska, ki je padla na kolena in zvila roke v smrtni grozi; bila je Lejla, ki se je skrila ob prvem hrupu borbe.

„Ne boj se!“ jo je nagovoril Marko po turško. „Nič se ti ne zgodi, ako nam odgovoriš po pravici... Ali si videla dva mlada gospoda... dva tujca?...“

„Nič videti, silni gospod...“ je jeknila prestrašena sužnja. „Allah ve... videti nič, a slišati... krik, enkrat in še enkrat...“

„Za Boga svetega!“ je vzkliknil Dušan, ki je razumel zmisel njenih jecljajočih besed. „Kje to? Kje je slišala krik?“

Marko je ponovil Lejli vprašanje.

Nesrečnica se je obrnila in pokazala s trepečo roko na vrata poleg sobe, ki je bila nedavno še ječa Jerice in Angležinje ter pozorišče nocojsnjih borb...

Jovo in Miloš sta hotela hiteti z lady Heleno k bregu.

„Ali je to nesrečna sestra Ivanova, ki je Dušanu toliko draga?“ je dejal Miloš sam pri sebi. „Ah, Bože, to bo veselje! Saj ga ni človeka, ki bi bil tako dober in prijazen do drugih, kakor Dušan, kadar se raduje lastne sreče...“

Slišal je za svojim hrbtom, kako je zaropotal zapah na vratih Halilove hiše in kako so se oddaljili v veži zamolkli koraki. Viteško je ponudil Heleni roko; Jovo je stopil na drugo stran, in krenili so proti morju.

Ta hip pa so se zgenile na migljaj Alija Kemala sence, ki smo jih videli prej v zasedi.

Arnavtski risi so naskočili našo trojico, preden je zaslutila nevarnost. Napadli so jo zavrtno — kakor je navada Skipetarov.

Ali Kemal si je izbral Miloša, ki se je zdel po svoji visoki, jekleni rasti navidezno močnejši od vrlega Jova.

Nad Jovom so se zasvetila jekla njegovih zvestih.

Miloš je začutil strašen, strelovit udarec po glavi; zažarelo mu je pred očmi — nato ga je objela tema.

Lady Helena je vzkliknila s šibkim glasom: nekaj vročega ji je brizgnilo v lice z Jovove strani. V naslednjem hipu ji je zaprla usta zvita rutica, sirove roke so jo pograbile in dvignile kvišku. Omedlevaje je čutila še, da jo je vrgel nekdo na ramo in teče z njo proti morju...

„Wheeler! Poročnik Wheeler!“ je zaklical Dušan pred zaprtimi vrati. „Mihajlo!... Slišiš?“

Nič odgovora!

„Kaj je z vama, Bog in bogme!“ Marko je stresel vrata, kakor da hoče podreti hišo. „Nič... Stoj! Kaj je to? Čuješ glas... tako zamolkel je... od daleč prihaja... kakor iz globine!...“

Z naglo, srdito odločnostjo se je umaknil korenjak do nasprotne stene in se zaletel v vrata z vso jekleno težo svojih ram. Hrešče je odletela dver — in z njo vred Marko — v temno notranjost neznanega prostora...

Sledila je besna kletvica, padec, ropot, kakor da nekdo krčevito kobaca z vsemi štirimi, in še drug zvok, podoben škripanju železnega mehanizma... V naslednjem trenutku se je pojavil Marko, plazeč se po trebuhu, in se pobral, ko je dosegel prag, tolažeč se vso pot z nepopisno krepkimi izrazi.

„Peklenski lump je ta bej!“ je hitel pripovedovati strmečim tovarišem. „Ali veste, kaj je tu notri?... Past za lovljenje ljudi! Zatvora je v tleh, ki se ti vda pod nogami, da padeš Bog zna kam... menda v samo peklensko žrelo... Komaj sem se otel, da me ni požrla! In ona dva sta notri; slišal sem ju dobro. Hitro na pomoč, a bodite previdni, za Boga!...“

Dušan in Ivan sta prižgala vsak svojo električno svetilko; nato so vstopili drug za drugim, držeči se za roke. Ob luči so videli razločno ozko špranjo, ki je obdajala svoje tri metre široko leseno ploskev; Ivan jo je potipal z noge in opazil, da se giblje z lahkoto v dveh tečajih: kdorkoli je stopil nanjo, se je moral strmoglaviti v globino — a izdajalska tla so se zaprla nad njim.

Zdaj se je slišalo tudi prav razločno, da kliče globoko spodaj nekda na pomoč.

(Dalje prihodnjič.)

Izbruh vojne med balkanskimi zavezniki.

Dunajska pšenica je dozorela — na Balkanu govore kanoni. Dočim so pristale po prizadevanju ruske in francoske diplomacije vlade vseh balkanskih držav na to, da razsodi o spornih vprašanjih ruski car, je ukazala Bolgarija na tistem svoji armadi, naj začne napadati Srbe in Grke. Začela je vojno brez napovedi — dejanje, ki pomeni med kulturnimi državami in proti tako zvestim zaveznikom ostuden, nezaslišan zločin. Razume se, da trosi bolgarska vlada obenem s prvimi spopadi lažnive vesti, s katerim izkuša zvaliti krivdo na Srbe in Grke, da si pričajo že imena bojišča sama po sebi, da so hoteli Bolgari prodreti na zavezniško ozemlje.

Razume se, da so prve vesti o sovražnostih jako nejasne in nepopolne. Gotovo je le, da so poskušali Bolgari zadnje dni meseca junija ob Zletovski reki potisniti Srbe nazaj in da so jih nagnali hrabri srbski junaki s krvavimi glavami v divji beg; na bolgarski strani se je borilo 12.000

mož, mrtvih in ranjenih pa so imeli blizu 1100, a Srbi do 600. To je bilo znamenje za splošno prodiranje bolgarskih čet proti srbskim in grškim postojankam. Gjevgljijo, ki je važna za zvezo med srbsko in grško armado, se jim je — z veliko premočjo — začasno posrečilo zasesti po trdovratnem in junaškem odporu srbskih oddelkov; istotako so potisnili grške predstraže nazaj. Vendar pa so po začetnih znakih šanse boja za Bolgare jako neugodne, kajti zadnje vesti pravijo, da so vrgli Srbi Bolgare na celi črti nazaj, zasedli Stip in Kočane ter obkolili pri Trogerodu večji

Najnovejša pariška damska moda: Posetna obleka.

bolgarski oddelek; bojevalo se je na bolgarski strani do 100.000 mož, kar priča da so ti boji začetek velike bitke. Takoj po izbruhu sovražnosti so pozvali Grki bolgarsko posadko v Solunu, naj izroči orožje in se umakne iz Soluna; ker temu ni ugodila, so jo napadli, premagali jo po nepopisno ljutem boju in zajeli do 1200 Bolgarov. Grško brodovje je odplulo proti Elefteriji, kjer se vrše med Bolgari in Grki veliki boji, kakor tudi med Dojranom in Solunom.

Vse kaže, da bi Bolgari radi dosegli odločilnih usehov, preden jih napade Romunija. Ta država je obrnila zadnje dni Avstriji hrbet in izjavila, da ne bo trpela, da bi Srbija in Grška podlegli Bolgariji; v dokaz tega je odredila splošno mobilizacijo, tako da se je nadejati romunske intervencije že v najbližjih dneh. Zanesljive vesti pravijo, da se hoče Romunska tesno približati Balkanski zvezi in tvoriti — morda celo kot njena članica — protutež proti nezanesljivi Bolgariji. Tako izide zveza iz sedanje žalostne borbe še trdnjša kakor prej, zakaj zgodovina priča,

da se kujejo vezi vsakega trajnega prijateljstva med državami z mečem; in zato je čisto neumestno, da zdihujejo naši sentimentalneži nad „bratomorno vojno“ na Balkanu. Svojo kožo in svoja hišna vrata mora braniti vsak, tudi Srb in Grk; Kajnov madež pade torej edinole na Bolgare. Ako bodo vojni neuspehi omejili njihovo pohlepnost, se bodo še rajši držali svojih bratov in manj poslušali snubitve znanih podpihunov; nam Slovencem ne preostaja kljub vsej simpatiji do bolgarskega naroda nič drugega kakor to, da želimo zmago pravični srbski in grški stvari.

Listnica upravnistva.

Prejeli smo toliko naročil na I. knjigo romana „Za svobodo in ljubezen“, da žal nismo mogli vsem takoj ustreči ker je imel knjigovez premalo knjig pripravljenih. Vsi, ki so naročili, a še niso dobili, naj, prosimo, potrpijo par dni, dobe takoj.

Načeloma pa ne pošljemo nikomur nobene knjige, če ne pošlje denarja naprej, ker se tako majhni zneski lahko pozabijo poslati in imamo potem s tirjavami ne le sitnosti in škodo temveč celo zamero. Bolja pa prva zamera, nego druga. Za knjige sprejemamo tudi znamke. Kdor naroči kako knjigo, a ne pošlje istočasno denarja, mu pošljemo položnico, da lahko vplača znesek in ko ga sprejmemo, dobi knjigo takoj.

Književnost.

„Staroslovian“. Vierte Jahrschrift zur Pflege der altslavischen Sprache, Geschichte und Kultur. — 2. snopič ima sledečo vsebino. M. Žunković, Numismatische Etymologie. Ein Beitrag zur altslavischen Münzkunde. — M. Žunković, „Odrin“ oder „Adrianopol“? — Slavische Geschichtsquellen: I. A. Gebhardis Vorrede zur „Geschichte aller Wendisch-Slavischen Staaten“, erläutert von Dr. A. Kovačić, II. Urkundliches über die Südgrenzen Alt-Böhmens, erläutert von IUC. B. Šnejd. — M. Žunković, „Die Geschichte von Igers Kriegszuge“. — Wissenschaftliches Allerlei. Wissenschaftliche Fragen und Antworten. Bibliographie. — Priloga: Žunković, Slavische Runendenkmäler (2. in 3. pol.). — „Starosloviana tiska in zalaga H. Slovák v Kromerizu na Moravskem. Celoletna naročnina znaša 10 K, posamezne številke stanejo 3 K.

Poziv!

Slovanski rodoljubi so začetkom l. 1913. ustanovili znanstveno revijo „Staroslovian“, s katero je zvezana tudi izdaja biblioteke „Staroslovian“, z stremljenjem da se goji in razširja tem potom pristna in nepristranska veda o staroslovianstvu, in da se z znanjem naše prazgodovine tudi dviga naša samozavest in naš opravičeni narodni ponos. Dosedaj sta izšla že dva zvezka, kojih imenitna in velezanimiva vsebina jamči, da je vse na pravem potu, in kaže, da nam je takega glasila bilo že davno potreba. Z ozirom na naše razmere izhaja „Staroslovian“ v nemškem jeziku, ker hoče ob enem tudi našim sosedom pokazati, kako krivo je njihovo nazorje o slovanski preteklosti in kako je ono v mnogih ozirih tudi namenoma popačeno. Ker je naše delovanje zgolj narodno vzgojevalno in poučevalno, prosimo tudi Slovence, da pristopijo v obilem številu, kot udi, kajti več je udov, več se bo objavilo in hitreje se bo nabrano gradivo izdajalo. Vsem društvom kakor serijoznim osebam pošljemo l. in 2. štev. „Starosloviana“, katere to zahtevajo, tudi 8 dni na ogled. Za obilen pristop prosimo.

Uredništvo „Starosloviana“ Kromeriz, Morava.

Malinov pristni sok!

Za preskušnjo pošiljam poštni koli 5 kg franko na vsako postajo v Avstriji za 7 K 50 vin. Lovro Rogelj, zaloga pristnega malinovega soka, Vrhnika pri Ljubljani.

Na vse
prijatelje
dobre kave!

Ste pokusili kavo s kavnim pridatkom „Franck“? Dobite na mizo čvrstejši ter barvovitejši zyretek. — „Franck“ iz zagrebške tovarne je le pravi s kavnim mlinčkom.

OBVARUJTE

Svojega dojenčka pred predčasnim umetnim hranjenjem. Če Vas dojenje utruja ali imate malo mleka, vprašajte svojega zdravnika, če ne bi smeli jemati „GALEOGOL“. Ta vpliva ugodno na množino in kakovost mleka. Množina naraste za 33 do 50%. Dojenčki pridobivajo redovito na teži in se izvrstno razvijajo. — Ima prijeten okus in je raztopljiv v vseh tekočinah ter zadošča ena pušica za 20 dni.

Cena 3 K.

Glavna zaloga v lekarni B. Fragner, Praga III., vogal Nerudove ulice. Zalogo po lekarnah. Kjer ga ni dobili, se pošilja po pošti franco proti vpostlatvi K 370 za pušico, K 672 za dve pušici, K 972 za tri pušice, K 12— za štiri pušice.

Steckenpferd-ili jinomlečno miho

prej ko slej neuprno za racionalno oskrbo polti in lepote. Priznanostna pisma. Po 80 h povsod.

NESTLÉ-JEVA
moka za otroke

Popolna hrana za dojenčke, otroke in bolnike na želodec.

Vsebuje pravo planinsko mleko. Škatlja K 1.80 v vsaki lekarni in drogeriji.

Poskušnje Nestléjeve moke za otroke se dobivajo popolnoma zastoj pri Henri Nestlé, Dunaj I., Biberstrasse 82.

**Berite in strmite!
! Nezaslišano !**

600 komadov za samo 375 K, krasna pozlačena 36 ur natančno idoča anker ura z verižico. Garancija 3 leta, 1 moderna svilena kravata za gospode, 3 fini žepni robci, 1 prstan za gospode z imit. žlahtnim kamnom, 1 cevka za smodke iz morske pene, 1 eleg. broška za dame (novost), 1 krasno žepno ogledalce, 1 usnjata denarnica, 1 žepni nožič, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentnim zapiralom, 1 srečan album za slike z 36 slikami, najlepših na svetu, 5 kaljivih predmetov, velika veselost za mlado in staro, 1 povsod potreben spisovnik za pisma, 20 pisalnih predmetov in še 500 različnih predmetov, ki so potrebni v vsaki hiši. Vse skupaj z uro, ki je sama že vredna tega denarja za 375 K. Pošilja se po poštne povzetej dunajska razpošiljalnica F. Windisch, Krakov št. W/51 NB. Za neugajajoče denar nazaj.

Vešče in poljudno spisana knjiga „Konserviranje sadja in vsakojake povrtine za domačo uporabo“ je ravnokar izšla v tretji, povečani izdaji. Cena 1 K, s poštnino 20 h več. Dobi se pri Jos. Zupanc, dež. vinarški instruktor v Ptuj.

Namesto 18 K le 6 K

Krasna remontoarna „gloria“ srebrna moška ra s 3 močnimi pokrovi in odevalom na zmet, ankerca, tekoča na kamnih, točno idoča, z elegantno verižico in obeskom. 3 leta jamstvo. Po povzetju 6 K prosta carine. Tovarna ur Mih. Horowitz, Krakau, Dietelgasse 61.

!! 500 kron !!

Vam plačam, če ne odpravi v treh dneh brez bolečin moje korenine uničujoče Riamazilo. Vaša kurja očesa, bradovce in otiščaje. Cena lončku z jamstvom 1 K, Kemeny, Košice (Kaschau) 1 Postfach 12/44. Ogrsko.

**Vino in
: brinje :**

Ivan Gržinič, Kum, pošta Roč, priporoča svojo zalogo vina in brinja. Cena z jamstvom pristnega vina 36 K za 100 litrov.

Kdor hoče svoj

kapital varno in dobičkasno naložiti, naj kupi lepo, novo, dvonadstropno hišo, še 8 let davka prosto, v mirni, lepi legi v mariborskem mestu. Zraven hiše lep prostor za stavbo. Plačilni pogoji ugodni. Proda se takoj. Več pove Josip Kolarič, mizarški mojster, Maribor, Fran Jožefova cesta 9.

**Namesto kron 12
samo K 5.**

15.000 parav čevljev, kakor kaže slika iz dobrega usnja in močnih podplatov, ki so bili namenjeni za Turčijo, se vsled vojne niso mogli odpotovati. Zato moramo to zalogo, kar najhitreje razpečati in zato prodajam čevlje pod lastno ceno en par za 5 K. Dobe se vsake velikosti za gospode in dame. Pošilja se po povzetju Ekspert Perlmutter, Dunaj VII., Neustiftgasse 137/27.

Srajca je srajca, trdijo nekateri. Pa vendar ni vseno, kako srajco nosite. Posebno po leti, ko se polite, morate paziti, da boste imeli perilo dobrega kroja in iz zdrave tkanine. Najboljše perilo vsake vrste dobite pri Prvi spodnještajski razpošiljalnici I. N. Šoštarč v Mariboru, Gosposka ul. št. 5. V zalogi so vedno vse vrste, ker ima I. N. Šoštarč tudi lastno izdelovalnico. Moške srajce stanejo iz dobrega cefira prve vrste K 2'40, druge vrste K 2'80, iz zelo finega blaga, prsa iz pralne svile prve vrste K 3'20, druge vrste K 3'60, tretje vrste K 4'—. Kdor naroči tri srajce, jih dobi poštne prosto, pri 6 komadih pa še 10 odstotkov popusta. Za neugajajoče se vrne denar ali pa se blago zamenja.

**Čuvajte se peg!
Vaše obličje**

bo krasno, čisto in fino kakor alabaster. Pike, pege, izpuščaje, rdečico obličja in nosu, sive in rumene lise in vsak neprijeten nedostatek odstrani z jamstvom v 6 dneh „Vladica balsamin“. Steklenica K 2'50. Rationell bals. milo K 1'20. Učinek je opaziti že po enkratni rabi.

Neprijetne dlačice

z obličja in rok odstrani trajno in brez bolečin v 3 minutah edini z jamstvom neškodljiv „Sattymgo“. Steklenica K 2'50

**Bujno polnost-krasno
oprse**

doseže vsaka slabotna dama v treh tednih. Učinek z jamstvom. Neštevilni zahvalni in priznalni dopisi zdravnikov in dam so na razpolago. Uspeh se vidi že v 6 dneh. Edino krepilno in osvežujoče sredstvo. Cena 1 steklenice univerzalnega sredstva Et-Admille z navodilom 5 K. K temu posebni kremni izvleček „Vladiceo“. K 2'—.

Nikako izpadanje las, nikake luskin!

Poarine lasna mast

oživlja in krepi lasne korenine tako, da se lasje in brki krepijo in dobivajo krasno rast. Uspeh z jamstvom. Lonček 4 K, manjši 2 K. Prodaja in razpošilja edino ord. kosmetični laboratorij

W. Havelka, Praga-Vršovice št. 752.

Tisoč in tisoč priznanj in zahval.

(Pozor na razna iz tujine priporočena slaba in draga sredstva.) Za uspeh naših izdelkov se jamči.

Srebrno plaketo. — Dunaj 1910.

Vsakošno perutnino in nje piščeta, golobe, sobne ptice, kunce, svinje, pse itd. ozdravite sigurno s „Palma“. To že v preminogih slučajih najzadovoljnejše učinkujoče sredstvo dobite poštne prosto, če pošljete 1 K poštne znamke (veleposredstvu zadostuje letno za 4 K). — J. E. Weixl, Maribor, Zofijin trg št. 3, Štajersko.

Nova, stara vina in droženko astnega pridelka prodaja Fr. Ferline v Smarju pri Jelšah.

Mazilo za lase

varstv. znamka Netopir napravi g. Ana Križaj v Spodnji Šiški št. 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvorski ul. št. 200 ali pa v trafiki pri cerkvi. V treh tednih zrastejo najlepši lasje. Stekl. po 2 K in po 3 K. Pošilja se tudi po pošti. Izborno sredstvo za rast las.

Za gotovost se jamči.

Zadostuje samo ena steklenica.

Spričevala na razpolago.

Ugodno najetje osebnega kredita. V sedanjosti dobi, ko so draginske razmere dosegle nevzdržljivo mero, ter so postale skoro neznosne za vse vrste človeške družbe, je vprašanje glede preskrbljenosti cenega, neobtežujočega posojila v pravem smislu besede potrebno in nepogrešljivo. Radi tega bo gotovo v interesovanih krogih s hvaležnostjo sprejeto, ako opozorimo na „Kreditni oddelk“ pri „Vzajemno zavarovalni banki“ „Slaviji“, katere omogoča osebam s stalnimi službenimi ali pokojninskimi dohodki, kakor uradnikom vseh kategorij, profesorjem, državnim in zasebnim učiteljem i. t. d. najeti si pod najugodnejšimi pogoji osebni kredit ter tako sebi kakor družini pribaviti mir in zadovoljnost. V govoru stoječa posojila mogoče je dobiti pri banki „Slaviji“ proti nizkim obrestim na 5—30 letno amortizacijsko dobo na podlagi življenjskega zavarovanja. Priporočamo tedaj slovenski javnosti pri iskanju cenega osebnega kredita kar najtopleje splošno priljubljeni, prvi slovenski zavarovalni zavod, banko „Slavijo“, katere generalni zastop v Ljubljani, Gosposka ul. 12, daje na zahtevo brezplačno podrobna pojasnila.

Obnovite naročnino!**Iv. Ravnihar**

urar in trgovec z zlatnino
: in srebrnino :

Ljubljana, Sv. Petra c. 44.

Za vsako pri meni kupljeno kakor tudi popravljen uro jamčim eno leto.

Lastna delavnica za popravila in vsakršna nova dela.

v najkrajšem času svetovnoznano
Vukovarsko milo in pomada za obraz
z znamko „Zlata zvezda“.
Izdeluje: Lekarna Kirchbaum, Vukovar (Slavonija).

Čitajte v Vašo lastno korist!

V današnjih težavnih razmerah zamorete obogateti le s srečko! TURŠKA SREČKA je v to svrhu prva in najpriporočljivejša srečka,

ker ima šest žrebanj vsako leto
ker znašajo glavni dobitki vsako leto
400.000, 400.000, 400.000, 200.000,
200.000 in 200.000 zlatih frankov,
ker vsaka srečka mora zadeti najmanj
400 frankov,
ker je tedaj zanjo izdan denar varno
naložen kot v hranilnici,

ker igra še dolgo vrsto let in obdrži
kupec po izplačilu kupnine trajno
igralno pravico brez vsakega nadaljnjega vplačevanja,
ker znaša mesečni obrok samo 4 K
75 vinarjev, in
ker zadobi kupec že po vplačilu prvega
obroka izključno igralno pravico

POZOR! Prihodnje žrebanje se vrši 1. avg. 1913! — Glavni dobitki 400.000 frankov.

Po žrebanjih izhajajo slovenska poročila o vzdignjenih številkah!

VAŽNO! Sprejemajo se tudi priglasila k nakupu srečk avstrijske državne razredne loterije! — Natančnejša pojasnila pošlje vsakomur brezplačno

Češke industrijske banke glavno zastopstvo v Ljubljani.

Sprejmejo se provizijski zastopniki pod ugodnimi pogoji.